Verber

4. modul

PLAN

Opsamling fra sidst: ordklasser, substantiver + tal & bestemthed

Verbernes kendetegn
bøjes i:

- person
- tal
- tid
- modus (indikativ, imperativ, konjunktiv)

Verber

Verber er ord, der bøjes i person, tal og tid.
Person 1., 2. og 3. person
Tal singularis / pluralis
Tid verbet kan bøjes i flere tider

I sætningen *Hun studerer engelsk* er verbet *studerer* bøjet i …?

Verbernes grundform hedder **infinitiv**. Det er den ubøjede form af verbet, som man finder i ordbogen. Eksempler..?

Verber bøjes ved at tilføje en endelse. Endelserne er forskellige fra sprog til sprog. Dansk tilføjer fx samme endelse i både singularis og pluralis i alle personer. Engelsk anvender to forskellige bøjninger, hvorimod tysk, fransk og spansk anvender mange flere forskellige bøjninger.

Tempus (tider)

Præsens (nutid) det der sker lige nu - *jeg læser lige nu*
det der almindeligvis sker - *jeg læser i sengen om aftenen*
det almengyldige - *solen står op i øst*

(På dansk kan præsens også anvendes om det der vil sker i fremtiden - *jeg læser bogen færdig i aften*)

Præteritum (datid) det der er afsluttet i fortiden - *jeg læste bogen i sommerferien*
det der blev gentaget i fortiden - *hun morede sig altid fantastisk i teatret*

(På dansk anvendes præteritum i betingelsessætninger selv om indholdet i sætningen er nutidigt *hvis jeg havde pengene, ville jeg købe en ny bil*)

Perfektum (før nutid) udtrykker det der er sket i fortiden, og som stadig varer ved - *de har boet sammen i mange år*, eller har indvirkning på nutiden, *hun er lykkelig fordi hun har haft et godt liv*.

Pluskvamperfektum (før datid) udtrykker det der var sket i fortiden - *da de endelig nåede hjem, havde søsteren låst døren*. Pluskvamperfektum betegner noget fortidigt i forhold til præteritum.

Futurum (fremtid) udtrykker det der vil ske i fremtiden - *jeg vil sove længe i morgen.*

Futurum exactum udtrykker det der vil ske på et tidspunkt i fremtiden som ligger før et andet tidspunkt i fremtiden - *hun skal have læst bogen før på søndag*.

Pluskvam-perfektum
havde købt
had bought

Præteritum
købte
bought

Perfektum
har købt
has bought

Præsens
køber
buys

Futurum
køber
will buy

Usammensatte tider

- består af **et** verbum
- præsens — Jeg løber
- præteritum — Jeg løb

Sammensatte tider

- består af **mere end et** verbum
- perfektum — Jeg har løbet
- pluskvamperfektum — Jeg havde løbet
- futurum — Jeg vil løbe

- Ét bøjet hjælpeverbum i tid +
  - en perfektum participium (kort tillægsform)
  - eller infinitiv af hovedverbet

Opgave 3.2.1.2.1

I hvilken tid står verbet i de følgende sætninger?

- Hun maler huset.
- Han har hentet brødet.
- Hun vil komme os i møde.
- Vi hører ikke efter.
- Han har købt bogen.
- Vi har sendt hende et brev.
- Hunden er løbet hjemmefra.
- Var du gået, inden han kom.
- De havde haft en anstrengende dag.
- Derfor sov de godt om natten.

Øvelse

Nævn person, tal og tid. Så skal din makker lave en sætning.

Fx: 1 ps. sg. præsens

	DANSK	ENGELSK	TYSK	FRANSK	SPANSK	LATIN
INFINITIV	studere	study	studieren	étudier	estudiar	studere
1. ps. sg.	studerer	study	studiere	étudie	estudio	studeo
2. ps. sg.	studerer	study	studierst	étudies	estudias	studes
3. ps. sg.	studerer	studies	studiert	étudie	estudia	studet
1. ps. pl.	studerer	study	studieren	étudions	estudiamos	studemus
2. ps. pl.	studerer	study	studiert	étudiez	estudiáis	studetis
3. ps. pl.	studerer	study	studieren	étudient	estudian	student

FORSKELLIGE TYPER VERBER

Hjælpeverber - på dansk *have* og *være*

Modalverber - *skulle, ville, burde, kunne* og *måtte*

Regelmæssige kendes på, at de tilføjer samme endelse, når man skifter tid. På engelsk tilføjer man fx -ed i præteritum og perfektum, fx *he waited, he has waited*. På dansk er den regelmæssige endelse *-ede, -t* eller *-et*, fx *han ventede, han har ventet*.

Uregelmæssige verber - bruger ikke regelmæssige endelser, når de skifter tid. Her markeres et skifte i tid oftest med et vokalskifte frem for den regelmæssige endelse. Fx *han går, han gik, han er gået* eller *he sleeps, he slept, he has slept*.

Infinitivform (grundform)

På dansk slutter grundformen på -e

Fx spis**e**, kør**e**, hør**e**, dans**e**

Øvelse →

BESTEM VERBALLEDDETS TID

1. Hvilken tid står de markerede verballed i?

    1. Politiet **havde opgivet** at fange tyven.
    2. Jeg **cyklede** i skole hele sidste år.
    3. Han **havde lovet** ikke at komme for sent hjem.
    4. At spise morgenmad i sengen **er** det bedste, jeg **ved**.
    5. Hov, du **glemte** vist noget.
    6. Edderkoppen **kravlede** hen over stuegulvet.
    7. Hvad **siger** du?
    8. Jeg **hørte** ikke, hvad du **sagde**.
    9. Efter sommerferien **starter** jeg på universitetet.
    10. Han **havde hjulpet** Lukas med at flytte.
    11. Husk at gøre, hvad jeg **har fortalt** dig.
    12. Efter de **havde spist**, **gik** de en lang tur.
    13. Når jeg **har sparet** nok penge sammen, **vil** jeg **købe** en ny telefon.

2. Find eksempler på verber i infinitiv (grundform).

Modus: infinitiv / imperativ / konjunktiv

- Modus betyder måde
  - På hvilken måde skal et udsagn forstås

INDIKATIV
På dansk anvendes næsten altid **indikativ**.

IMPERATIV (BYDEMÅDE)
Hvis man vil udtrykke befalinger/ordrer, påbud/forbud, anvisninger eller opfordringer.

Fx Så **sig** dog noget!
Fx **Læn** Dem ikke ud!

KONJUNKTIV
Hvis man vil udtrykke hypotese, ønske, høflighed

Dronning Margrethe er født i 1940.

Luk døren!

Hvis jeg var dronning, ville jeg ...

Modus indikativ og imperativ

1. Læs digtet og find alle verber.

2. I hvilken modus er mange af verberne anført?

3. Hvilken betydning har brugen af modus for den sproglige stil?

Vær min kamæleon, min elskede søster
skift farver efter din egen vilje.
En modig kamæleon, min egen
camoufler dig ikke.

Vær mit livs kontrast
stå i modsætning til linien
der ligger foran os
og gerne vil pege os af sted.

Se med dine store øjne
hvordan jeg hele tiden skifter farve for dig, min øgle
så grim og smuk.

Vi danner harmoniske kontraster
(når jeg er blå
– vil du ikke være gul?)
der hele tiden changerer
i alle kombinationer af toner
og bliver musik.

Din tunge spiller –
skræm mine identitetskriser og identiteter
der svirrer rundt om mig
og jeg vil skræmme dine!"

Michael Strunge: Vær min kamæleon, 1978

Kopulative verber

De kopulative verber: *være, blive, hedde, synes, kaldes, anses for, holdes for, regnes for, døbes.*

Kopulative verber forbindes med et subjektsprædikat.

Kvinden er rig.

Den nye ambassadør er meget populær.

Drengen blev helt stille.

Pigen syntes ulykkelig.

Drengen er meget pligtopfyldende.

He is a nice little boy.

Die Frauen sind schön.

Mange danskere hedder Jensen.

Øvelser

https://sprogpaaspil.systime.dk/?id=180

Lav øvelse 1, 2, 8, 14